

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TITUS

1 Shíí Paul, Bik'ehgo'ihí'nań bána'isiidíí
 ła'íí Jesus Christ binal'a'á nshlíni k'e'eshchii;
 díínko bighą shides'a', nnee Bik'ehgo'ihí'nań
 yitahaslaahíí bi'odla' nłdzil doleełgo ła'íí
 dayúwehégo da'anii ágot'eehíí yídaagolsiih
 doleełgo, aí bee nnee Bik'ehgo'ihí'nań yikísk'eh
 ádaat'eego alne'; 2 Áí bee dahazhí' ihí'naahíí
 yiká daadéz'ii, aí Bik'ehgo'ihí'nań, doo lé'ilchóhi
 da, yee nohwá ngon'áá lək'e, ni'gosdzán doo
 hwahá nnit'aa dadá'; 3 Áík'ehgo baa gonyáágee
 biyati' yaa yánáltihíí yee ch'í'nah ágólaa, áík'ehgo
 Bik'ehgo'ihí'nań Hasdánohwińiikíí yengon'áágo
 biyati' baa yashti'go shaa det'aa; 4 Titus bich'í'
 k'e'eshchii, nohwi'odla' dała'áhií bee shiye' nlíni:
 Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa ła'íí nohweBik'ehń
 Jesus Christ Hasdánohwińiikíí bilgoch'oba'íí ła'íí
 bits'á'dí' aatét'íi ła'íí ilch'í'gont'éehíí bee nich'í'
 goz'aa le'. 5 Díí bighą Crete golzeegee nniniłtíí
 ni', dawahá doo ilch'í'hilzaa dahíí ilch'í'nle'go,
 kįh nagozníłí dawago ínashood yá nazii doleełí
 hahiníł, ániłdishnii n'íí k'ehgo: 6 Áí nnee doo
 hagog'éego baa dahdaagosit'aa dahi daanlii doo,
 bi'aa dała'áhi, bichagháshé da'odlaągo, nchq'íí
 dagohíí doo daadits'ag dahíí doo daabikdi'nii
 dahi zhá hahiníł. 7 Ínashood yinádéz'iiníí, bishop
 holzéhi, Bik'ehgo'ihí'nań yána'iziidíí nliigo doo

hagot'éégo baa dahgosit'aa dahíí, doo dabízhá bik'eh dahíí, doo hashkee dahíí, doo idlāā dahíí, doo dagoshch'í' bágochííh dahíí, bestso doo yidáhzhí' at'éé dahíí nlií le'; ⁸ Bahasta' nakahíí bíł nzhooníí, nnee daank't'ééhíí bíł nzhooníí, biini' golííníí, dábik'ehyú át'ééhíí, godnłsíníí, dabíí ádaagodzaaníí nlií le'; ⁹ Bíł ch'ígót'áá n'íí k'ehgo yati' ba'olniihíí nłdzilgo yotą' le', áík'ehgo da'anii ilch'ígót'aahíí bee nnee yidag yakti' doleel, lá'íí yits'ą'zhí' ádaat'eehíí da'anii ilch'ígót'aahíí yil ch'í'nah ágole' doleel. ¹⁰ Nnee łani yati' yil nakaihi, yati' da'íliné lá'íí k'ize'idilteehíí yee yádaakti', circumcise ádaanohwi'dolne', daanohwiłniihíí itisgo: ¹¹ Nnee ágádaat'eehíí doo dayúweh yádaakti' dago ádaabi'dilne'go dábik'eh; áí nneehíí doo bee ilch'ígót'aah bígonedzaą dahíí bestso hádaat'ííhíí bighą yee ilch'ídaago'aahgo nnee bichągháshé bíłgo yil nadaagodesgeed. ¹² Ła' itah nlíni, yunáasyú ágone'íí báyo'iiníí gáníí, Cretedí' daagolíni dábik'ehn léda'ilchóhi, dzilká'yú daagolíni bégódzidíí k'ehgo ádaat'éhi, bíł daagoyéé'go daadichiníí daanlií, nii. ¹³ Díí yaa nagolni'íí da'anii. Áík'ehgo bíł daadntéh, da'anii ilch'ígót'aahíí zhą daayodlāą doleelhií bighą; ¹⁴ Jews daanlíni yati' daazhógo ádaagole'íí, lá'íí nnee da'anii ágot'eehíí yits'ą'yúgo ádaat'eehíí yendaagos'aaníí doo daidits'ag da doleelhií bighą bíł daadntéh. ¹⁵ Nnee biini' daanzhooníí nł'éégo ágot'eehíí zhą yaa natsídaakees: áídá' daanchọ'íí lá'íí doo da'odlāą dahíí nchọ'go ágot'eehíí zhą yaa natsídaakees; biini' daachọdgo nt'é nł'éégo at'éé dagohíí nchọ'go at'éé doo yídaagolsi da

daasilij. ¹⁶ Bik'ehgo'ihí'nań bídaagonlzi daanii ndi ánádaat'ijihí bee doo hádaat'ij dago bígózi, bik'edaach'inniih, ła'íi doo da'dits'ag da, ła'íi nht'éégo ánádaat'ijihí dawa doo yik'eh shijeed da.

2

¹ Áidá' nihíi, dawahá da'aniiigo ilch'ígót'aahíi bikísk'eh ilch'ígon'áah: ² Nnee bádaayánhíi gádaabihnnii, Nohwiini' daagolji le', daanohwich'idnłsi le', ídaa daagonohdzaą le', nohwi'odla', ła'íi nohwił'ijóóníi, ła'íi nohwíni' k'eh ádaanoksiníi bee nłdzilgo nasozji le'. ³ Isdzáné bádaayánhíi gádaabihnnii, Nohwíi aldo' nt'é ánádaat'ijihí bee Bik'ehgo'ihí'nań daadinłsi le', doo ch'inii daaniihíi daanohłji da le', idlaąhíi doo bik'e isnáh daanohłji da le', nzhooníi zhá bee ilch'ídaagonoh'aah le'; ⁴ Isdzáné áni nakaiyehíi biini' daagoljigo biką' ła'íi bichagháshé bił daanzhogo yil ch'ídaagonoh'aah le', ⁵ Daagoyáągo, biini' ła'íi ánádaat'ijihí daanzhogo, gowa zhá yaa daabiini'go, biką'íi daidits'ago, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo ncho'go baa yati' da doleelhíi bigha, aí dawa yil ch'ídaagonoh'aah, daabihnnii. ⁶ Nnee áni nakaiyehíi aldo', Nohwiini' daagolji le', daabihnnii. ⁷ Dawahá bee nht'éégo ánach'ot'ijihí bikísk'eh ch'ogaakíi bee ch'í'nah ádinlzi le': da'áígee ilch'ígon'áah, gonyáągo ła'íi da'anii ánniiigo, ⁸ Yati' dábik'ehíi doo bee naa dahgosit'aa dahíi bee yánłti'; hadín yits'ą'zhí' at'ééhíi yik'e ídaayándzi doo, doo hagot'éégo ncho'íi yee naa yałti' dahíi bigha. ⁹ Na'iziidií daanohłni, nohwinant'a' daadohts'ag le', ła'íi dawahá ádaahle'gee

nohwinant'a' bił dábik'ehyú ánádaaht'íi le',
 daabih̄n̄ii; doo nohwinant'a' t'ąązhi' bich'í'
 yánádaakti'go da; ¹⁰ Doo da'noh'íih da, dawahá
 bee nohwaa daach'ohíhíi ch'í'nah ádaanołsi;
 dawahá bee Bik'ehgo'ihí'nań Hasdánohwiníihí
 baa ilch'ígót'aahíi nzhqogo nohwik'izhi' hit'ii
 doleelhií bigha, daabih̄n̄ii. ¹¹ Bik'ehgo'ihí'nań
 biłgoch'oba'ii bee n̄nee dawa hasdákáh doleelgo
 bich'í' ch'í'nah alzaa. ¹² Ái Bik'ehgo'ihí'nań
 doo bikísk'eh ihí'naa dahíi la'ii ni'gosdzán biká'
 dawahá nchq'ii hádaahiit'iiníi yó'odaant'aahgo
 bee nohwil ch'ígót'aah, la'ii díi ni'gosdzán
 biká'gee daagondzaago, dábik'ehyú ádaant'eego,
 la'ii Bik'ehgo'ihí'nań bikísk'eh daahii'naa
 doleelgo nohwil ch'ígót'aah; ¹³ Bik'ehgo'ihí'nań
 ízigo at'éhi la'ii Jesus Christ Hasdánohwiníihí
 bits'ą'idindláádgo ch'í'nah hileehíi bikádaadéet'ii,
 ái ndaahóndliigo nohwiya gozhqó; ¹⁴ Áń bidihíi
 bee nanánohwesniigo nchq'ii dawa bits'ą'dí'
 hanánohwihe'snihií bigha Jesus nohwá n'ádeltii,
 la'ii bíyéé daahiidleehgo nasdziid nł'ééhíi bich'í'
 dahdaanldqh doleelgo nohwinchq'ii da'ádihgo
 ádaanohwiléhíi bigha aldo' nohwá n'ádeltii. ¹⁵ Díi
 bee bił nadaagolní', bidag yántti', dawahá bee
 nik'ehgo bił daadntéh. N̄nee doo la' hayaa ánołe'
 hela'.

3

¹ Binant'a' la'ii daabik'ehíi da'ádaan̄iiyú
 ádaat'eego yínádaal̄n̄iihgo ádaank̄i, binadaant'a'
 daadits'ago, la'ii nł'éégo ánádaat'íihíi dawa
 dagoshch'í' ádaile'go, ² Doo hadín nchq'go
 yaa yádaakti'go da, doo ilch'í' hadaashkeego

da, áídá' nzhqogo ádaat'eego, la'íí nnee dawa bich'í' nlt'éego ádaat'eego yínádaalniihgo ádaanlsí. ³ Néé aldó' doo daagondzaa da ni', doo daadihiits'ag da ni', nohwich'í' na'deshch'a' ni', nchq'íí biká hágot'iiníí la'íí gonedliiníí iltah at'ééhíí bik'eh isnáh daandlii ni', iyodaandzigo daahii'naa ni', la' bíyééhíí idáhádaat'íí ni', nnee bik'edaan'niih ni' la'íí ilk'edaadin'niih ni'. ⁴ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań Hasdánohwiníí nnee yaa ch'oba'íí la'íí bil daanzhooníí ch'r'nah silíídá', ⁵ Nohwaa ch'oba'go hasdánohwinil, doo nlt'éego ánadaahiit'ííhíí bigha da, áídá' nohwinchq'íí nohwá nal'eeldá' nadaagosiidlii, la'íí Holy Spirit aníidégo ánadaanohwisdlaa, aí bee Bik'ehgo'ihí'nań hasdánohwinil; ⁶ Bik'ehgo'ihí'nań, Jesus Christ Hasdánohwiníí biláhyú Holy Spirit ch'ída'izkaadgo nohwaa daidez'aq; ⁷ Áík'ehgo bilgoch'oba'íí bee dávik'ehyú ádaanoht'ee nohwihniidgo, dahazhí' ihí'naahíí bee daahin'naa doleekíí ndaahóndlii. ⁸ Díí ágolzeehíí da'anii ágolzéhi, díí ádishniihíí dayúweh baa yánánltihgo hasht'íí, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań daayosdláadí nlt'éego ánadaat'ííhíí dayúweh ye'ánadaat'íí doleel. Aí nlt'éé la'íí nnee bá nzhqo. ⁹ Doo daagoyáa dago laha'dit'áhíí, hadaashchiiníí baa na'gon'íí, kíl nadaagonlkaadí, la'íí begoz'aaquíí bigha hadaashkeego laha'dit'áhíí doo baa nannáa da; aí doo ílíí da, doo nt'é bee alnéh da. ¹⁰ Nnee dabíí hát'ííyú odlaaníí nakidn bich'í' yásínlti'dá', doo nidits'ag dayúgo yó'odn'áah; ¹¹ Nnee ágát'ééhíí da'anii ágot'eehíí yits'á'zhí' dahiyaago, doo bik'ehyú át'éé dago, dabíí idángot'áni at'éé

bígonłsí. ¹² Ártemas dagohíí Tíkikas nich'í' deł'a'dá' dáhadnłńhgo Nicópolisyú shaa nńáh: akú shehaigo ngoni'ąą. ¹³ Zénas, begoz'áni nłt'éégo yígółsini, ła'íí Apółłos bılgo dahdi'aashyú bich'onńihgo doo nt'é yídih daanlii da le'. ¹⁴ Bıl ínashood daandliiníí nłt'éégo nada'iziidgo yıdaagoł'aah le', áík'ehgo dabíí ídeedaahi'ńaa, ła'íí dawahá yídih daanliiníí yich'odaanńi doleel. ¹⁵ Nńee bıl nahashtááníí dawa, Gozhóó, daanłńii. Bıl dał'a' da'ohiidłąago bıl daanjooníí, Gozhóó, shá bılńńii. Daanohwigha Bik'ehgo'ihí'ńań bılgoch'oba'íí bee nohwich'í' goz'ąą le'. Doleelgo at'éé.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 2 Aug 2022

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049